

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора

Прокопенко Ольги Володимирівни

про дисертаційне дослідження Гордієнка Володимира Володимировича

«Інноваційні підходи до вдосконалення публічного управління

розробкою та втіленням соціальних стандартів в контексті сталого

розвитку», подане на здобуття ступеня доктора філософії за

спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами. У сучасних умовах особливої актуальності набуває проблема вдосконалення публічного управління розробкою та впровадженням соціальних стандартів як одного з ключових інструментів забезпечення соціальної стабільності, справедливості та сталого розвитку суспільства. Виклики, пов'язані з політичною нестабільністю, демографічними змінами, соціально-економічною нерівністю, посилюються впливом глобалізації, цифровізації та кліматичних змін. Це вимагає від систем публічного управління здатності оперативно реагувати на нові соціальні потреби, забезпечувати інклюзивність, ефективність та гнучкість механізмів розробки соціальних стандартів. Традиційні моделі соціального забезпечення вже не відповідають динаміці сучасних викликів, що обумовлює необхідність пошуку і впровадження інноваційних підходів.

Одночасно з цим сталий розвиток як домінуюча стратегія глобальної спільноти вимагає глибокої інтеграції соціальної політики у загальнодержавні і регіональні стратегії розвитку. Забезпечення доступу до якісних базових соціальних послуг, подолання бідності, сприяння соціальній інтеграції вразливих груп населення є ключовими завданнями, що стоять перед органами публічного управління. В умовах цифрової трансформації, зростання ролі громадянського суспільства та розвитку публічно-приватних партнерств актуальним стає впровадження нових моделей розроблення соціальних

стандартів, що базуються на принципах прозорості, відкритості, технологічних інновацій, персоналізації послуг і постійного моніторингу їх ефективності.

Таким чином, актуальність представленого дослідження визначається необхідністю оновлення теоретичних засад і розробки практичних інструментів публічного управління соціальними стандартами, які відповідатимуть сучасним соціальним викликам та стратегічним цілям сталого розвитку. Застосування інноваційних підходів дозволяє не лише підвищити якість життя населення, але й забезпечити стійкість і ефективність системи соціального забезпечення в довгостроковій перспективі, створити умови для розбудови інклюзивного, справедливого і адаптивного суспільства.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка за темою «Стратегічні аспекти трансформації публічного управління та адміністрування в Україні» (№ д/р 0121U113610). В межах даної теми здобувачем визначено інноваційний інструментарій удосконалення публічного управління розробленням соціальних стандартів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, рекомендацій і висновків, сформульованих у дисертації, забезпечується комплексним підходом до аналізу проблематики, що включає всебічне опрацювання ґрунтовної джерельної бази. У ній представлено різні аспекти досліджуваного питання, висвітлені як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Особливо слід відзначити чіткість наукового апарату дослідження, коректність формулювань, а також логічну узгодженість у визначенні об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження.

Обґрунтованість проблеми дослідження зумовлена тим, що в процесі наукового пошуку здобувач спромігся розв'язати низку завдань, які не були предметом окремих розвідок в Україні та потребували своєчасного розв'язання. Обґрунтованість результатів дослідження посилюється

застосуванням достатнього комплексу методів наукового пізнання (теоретичних, емпіричних, статистичних), перелік яких деталізовано у вступній частині роботи. Варто відзначити, що методи підбрано та застосовано відповідно до конкретних завдань дослідження.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується також широкою апробацією результатів дослідження. Дисертант представив основні положення своєї дисертаційної роботи на 6 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наведені у роботі висновки свідчать про цілісність проведеного дослідження, наукову обґрунтованість і достовірність результатів, а також мають теоретичне і практичне значення для публічного управління соціальною сферою.

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації. Наукова новизна проведеного дослідження полягає в комплексному розвитку теоретико-методологічних та прикладних засад удосконалення публічного управління розробкою та втіленням соціальних стандартів у контексті сталого розвитку. Вперше обґрунтовано концепцію інклюзивних соціальних стандартів, яка передбачає не лише окреслення основних напрямів їх формування та застосування, але й визначення індикаторів оцінки рівня інклюзивності соціальних практик, а також впровадження регіоналізації та локалізації як важливих механізмів адаптації соціальних стандартів до різних економічних, демографічних і культурних контекстів на місцевому рівні. У межах цієї концепції виокремлено базові принципи реалізації соціальних стандартів в умовах сучасних глобальних викликів та запропоновано інноваційний підхід «Соціальний стандарт 4.0», який інтегрує цифрові технології, залучення громадян до процесу прийняття рішень та персоналізацію соціальних послуг. Це дозволяє створити гнучкі, адаптивні й ефективні соціальні стандарти, спрямовані на забезпечення справедливого, інклюзивного соціального середовища, що сприяє розкриттю потенціалу

громадян і підтримує цілі сталого розвитку суспільства.

Удосконалено універсальну модель публічного управління розробкою соціальних стандартів, що забезпечує новий баланс між державною участю, відповідальністю громадян і підтримкою традиційних соціальних структур. Зокрема, модель інтегрує принцип субсидіарності, розвиток соціального партнерства, впровадження інноваційних інструментів управління, а також прогресивний механізм перерозподілу ресурсів для підвищення ефективності соціального забезпечення. Вдосконалено науково-методичний підхід до розробки соціальних стандартів, який враховує необхідність гармонізації соціальної політики із соціально-економічними можливостями держави та її міжнародними зобов'язаннями, що особливо важливо в умовах політичної нестабільності, демографічних змін і глобалізаційних процесів. Запропоновано механізми постійного моніторингу й оцінки ефективності соціальних стандартів, що дозволяє підвищити прозорість, адаптивність і соціальну відповідальність при їх розробці та реалізації.

Розроблено організаційно-аналітичний механізм розробки соціальних стандартів, який базується на інтеграції інституційної координації, активному залученні соціальних партнерів, зокрема громадських об'єднань, профспілок і роботодавців, а також використанні сучасних аналітичних інструментів для оцінки соціально-економічної ситуації на різних рівнях управління. Цей механізм дозволяє враховувати регіональні особливості розвитку та забезпечити гнучкість і оперативність коригування соціальних стандартів відповідно до змін у соціальній та економічній ситуації, що підвищує ефективність системи соціального забезпечення та робить її більш стійкою до зовнішніх і внутрішніх викликів.

Запропоновано інноваційний підхід до забезпечення розроблення соціальних стандартів, який передбачає стратегічну орієнтацію на цифрову трансформацію публічного управління, активізацію публічно-приватного партнерства, розширення доступності й інклюзивності соціальних послуг, інтеграцію екологічних аспектів у соціальну політику, використання

технологій штучного інтелекту, аналітики великих даних та інноваційних соціальних моделей, включаючи пілотні проєкти й експериментальні платформи. Такий підхід забезпечує комплексне, гнучке та динамічне оновлення соціальних стандартів, що відповідає сучасним соціально-економічним трансформаціям і технологічним змінам.

Подальшого розвитку дістали науково-методичні підходи до визначення особливостей публічного управління розробкою соціальних стандартів, з акцентом на необхідності поєднання економічної обґрунтованості, соціальної справедливості та дотримання принципів прав людини. Обґрунтовано необхідність інклюзивної участі всіх зацікавлених сторін у процесі розробки та впровадження соціальних стандартів, що сприяє побудові більш стійкого й справедливого суспільства.

Окремо уточнено особливості публічного управління та соціальної стандартизації у сфері фізичної культури і спорту. Сформульовано практичні рекомендації щодо удосконалення управління в цій сфері шляхом впровадження цифрових технологій та персоналізованих платформ для організації спортивної діяльності, розвитку інклюзивних ініціатив і доступної спортивної інфраструктури, інновацій у підготовці спортивних фахівців і популяризації здорового способу життя через медіа та соціальні мережі. Це сприяє ефективнішій реалізації завдань сталого розвитку у сфері фізичної культури та спорту.

Таким чином, результати дослідження створюють підґрунтя для формування нової парадигми публічного управління розробкою та втіленням соціальних стандартів в Україні, орієнтованої на інклюзивність, адаптивність, цифрову трансформацію та забезпечення соціальної справедливості в умовах сталого розвитку.

Значення для теорії та практики. Результати дослідження мають важливе теоретичне і практичне значення для розвитку науки і вдосконалення практики публічного управління у сфері розробки та втілення соціальних стандартів. Теоретичне значення полягає у поглибленні наукового розуміння

природи соціальних стандартів як складного соціально-управлінського явища, інтегрованого в контекст сталого розвитку, інклюзивності та цифрової трансформації суспільства. Запропоновані концептуальні положення і моделі розширюють методологічну базу досліджень у сфері публічного управління, соціальної політики та сталого розвитку, сприяючи формуванню нових підходів до проектування, моніторингу та оцінки соціальних стандартів на різних рівнях управління. Практичне значення роботи виявляється у розробці інноваційних механізмів і прикладних інструментів удосконалення публічного управління, що можуть бути використані органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями та іншими учасниками процесу соціальної стандартизації для підвищення ефективності, адаптивності та справедливості соціальних послуг. Запропоновані рекомендації сприяють підвищенню якості управлінських рішень, забезпеченню більшої прозорості, громадської участі й відповідальності в процесі формування та реалізації соціальних стандартів, що є особливо актуальним для України в умовах післявоєнного відновлення, інтеграції до європейського простору та реалізації цілей сталого розвитку.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Зміст рукопису дисертаційної роботи логічно узгоджений, чітко структурований, конкретний та послідовний, відзначається єдністю теоретичних положень. Дисертаційна робота за структурою, змістом та оформленням відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України. У дисертаційній роботі з належною повнотою розкрито результати виконання кожного із поставлених дослідницьких завдань. Робота має завершений теоретико-експериментальний характер самостійного дослідження, що робить відповідний внесок у розвиток науково-методичних основ публічного управління соціальною сферою.

Структура роботи зумовлена логікою дослідження й складається з вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження;

визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; окреслено комплекс методів дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів; представлено відомості про особистий внесок здобувачки, апробацію та впровадження основних результатів дослідження, публікації, структуру й обсяг дисертації.

Перший розділ присвячено побудові концептуальної основи дослідження, де соціальні стандарти розглядаються як ключовий інструмент публічного управління, спрямованого на досягнення цілей сталого розвитку. У межах розділу здійснено комплексний аналіз національних моделей управління соціальними стандартами, виявлено їх структурні вади, серед яких домінують фрагментованість підходів, недостатня територіальна адаптивність та обмежене застосування інноваційних механізмів. Значну увагу приділено виявленню відповідності соціальних стандартів стратегічним пріоритетам соціальної політики, а також вивченню зарубіжного досвіду, що створює базу для подальшого формування модернізаційних підходів у цій сфері.

Другий розділ акцентує увагу на пошуку нових інструментів та управлінських рішень, здатних забезпечити модернізацію процесів розробки та впровадження соціальних стандартів. Проаналізовано інноваційні практики, що інтегрують цифрові технології, дані великих масивів, принципи відкритого врядування та суспільного співтворення. Науково обгрунтовано концепцію «Соціального стандарту 4.0», що передбачає гнучке, персоналізоване і технологічно підкріплене регулювання соціальної сфери. Також запропоновано рамкову модель універсальних базових соціальних послуг, яка має на меті забезпечити рівний доступ громадян до соціальних благ незалежно від їхнього регіону або статусу.

У третьому розділі досліджено перспективи удосконалення соціальних стандартів у галузі фізичної культури і спорту як однієї зі стратегічних сфер сталого соціального розвитку. Проведено аналіз міжрегіональних диспропорцій у доступі до спортивних послуг і обгрунтовано необхідність локалізації стандартів з урахуванням специфіки регіонів. Розроблено

комплекс інноваційних управлінських рішень — від цифрових платформ і інклюзивних сервісів до програм розвитку людського капіталу через освіту і медіа. Практична апробація запропонованих моделей у цій галузі підтвердила їхню універсальність та потенціал для масштабування в інших сегментах соціальної політики.

Представлені висновки в кінці кожного розділу достатньо характеризують головне у їх змісті. Загальні висновки логічні й підтверджені та теоретично обґрунтовані, відповідають поставленим завданням та відображають досягнуті у дослідженні результати, а також указують на перспективність подальших наукових досліджень.

Розміщені у додатках матеріали конкретизують і розширюють зміст дисертації, сприяють повноті сприйняття основного тексту роботи.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих працях. Основні результати дослідження відображено в 11 публікаціях, зокрема: 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав, 6 тезах доповідей, які додатково відображають результати дослідження. Зміст, обсяг та кількість друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії і надають автору право публічного захисту дисертаційного дослідження.

Дотримання вимог академічної доброчесності. У тексті дисертації не виявлено академічного плагіату. Автор роботи дотримується норм доброчесної поведінки науковця, не подає ідеї інших авторів без належного цитування і завжди посилається на першоджерела.

Ідентичність змісту анотації і основних положень дисертації. Текст анотацій, представлених українською та англійською мовами, є ідентичним і відображає зміст дисертації, висвітлює суттєві її аспекти, а також новизну проведеного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. В цілому позитивно оцінюючи представлену роботу, варто зазначити низку

дискусійних положень та висловити окремі зауваження та побажання:

1. У дисертації порушується питання локалізації стандартів, однак не розкрито ризики фрагментації соціального простору та поглиблення регіональної нерівності;

2. У дисертації запропоновано багато концептуальних новацій, проте недостатньо уваги приділено питанням інституціонального супроводу реформ - створенню відповідних агентств, регуляторів, механізмів координації.

Проте, представлені зауваження не знижують загального позитивного враження від проведеного дослідження, його актуальності та практичної значущості.

Висновок про відповідність дисертації вимогам. Дисертаційна робота на тему «Інноваційні підходи до вдосконалення публічного управління розробкою та втіленням соціальних стандартів в контексті сталого розвитку», є самостійною, завершеною науково-дослідною працею, яка за актуальністю, науковою новизною, практичним значенням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р., а її автор, Гордієнко Володимир Володимирович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри бізнес-економіки
та адміністрування,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

Handwritten signature of Olga Prokopenko

Ольга ПРОКОПЕНКО

Підпис <i>Прокопенко О.</i>
засвідчую
<i>провідник архіву</i>
<i>Солов'яненко С.С.</i>
" 20 " 05 20 26 р.